

Hodnotenie uplynulého pestovateľského roku a kampane 2023/2024 na Slovensku

YEAR IN REVIEW: BEET GROWING AND SUGAR CAMPAIGN 2023/2024 IN SLOVAKIA

Sejba cukrovej repy na Slovensku začala vďaka priaznivým poveternostným podmienkam a skorému príchodu jarných dní už 20. 2. 2023. Vzhádzanie porastov bolo dobré a vyrovnané vďaka dobrým vlhkovým podmienkam v pôde. Ani v tejto sezóne sme sa úplne nevyhli jarným mrazom, no ich dopady neboli také rozsiahle ako v predošli rokoch. Bolo potrebné preosiať približne iba 1 % celkovej výmery obsiatych plôch. Našťastie agrotechnický termín ešte umožnil nové osevy, preto sa podarilo zachovať takmer celú plánovanú výmeru. K ukončeniu sejby teda došlo pomerne neskoro, a to až 5. 5. 2023. Vďaka pomerne priaznivým podmienkam pri vzhádzaní cukrovej repy hustota porastov dosiahla v priemere 93 000 jedincov na hektár, čo hodnotíme pozitívne. V jarnom období a začiatkom leta panovalo pomerne chladné a daždivé počasie s pravidelným prísunom zrážok. To sa prejavilo na dobrom vývoji porastov cukrovej repy. Taktiež počas letného obdobia v júli, auguste a septembri cukrová repa netrpela nedostatkom zrážok tak, ako tomu bolo v minulých rokoch, a tento priaznivý vývoj takmer počas celej fázy vegetácie predznamenal nadpriemernú úrodu v našich podmienkach. V priebehu mája a júna bola kombinácia teplôt a vlhky pre vývoj porastov cukrovej repy pomerne priaznivá. Vďaka týmto faktorom boli porasty pred zahájením vyorávania v celkom dobrej kondícii so zvýšeným

tlakom cercosporiózy. Celkovo si cukrová repa udržala dobrú listovú plochu až do jesene. Nižší podiel snežného svitu počas roka predznamenal o niečo nižšiu priemernú cukornatosť buliev, nie však kritickú. Zmluvy s cukrovarmi uzavrelo spolu 241 pestovateľov s priemernou pestovateľskou výmerou 92,85 ha na jedného farmára. Pred začatím kampane sme podľa stavu porastov a poveternostných podmienok očakávali dobrú kampaň a prvé odhady celkovej produkcie bieleho cukru pred začatím kampane oscilovali okolo 200 tis. t. No nepriaznivé poveternostné podmienky hlavne v druhej polovici kampane viedli k postupnej redukcii odhadovanej produkcie.

Cukrovarnícku kampaň zahájili 15. 9. 2023 v Slovenských cukrovaroch, s. r. o., v Sereďi a o tri dni neskôr 18. 9. 2023 v Považskom cukre, a. s., Trenčianska Teplá. Kampaň spočiatku prebiehala plynule, čomu napomáhali vhodné poveternostné podmienky, ktoré priali počas začiatku jesene priebežnému vyorávaniu cukrovej repy. Avšak pomerne teplý začiatok jesene dával priestor vzniku chorôb cukrovej repy, ktoré neboli u nás tradičnými, alebo sa vyskytovali doteraz iba sporadicky. Jednalo sa o stolbur spôsobujúci gumovitú cukrovú repu, *Macrophoma phaseoli* spôsobujúca sčernanie buliev a zaznamenali sme aj mimoriadny tlak hrabošov poľných, konzumujúcich a poškodzujúcich vrchnú časť buliev repy. Chorobami a škodcami bolo

Tab. 1. Základné údaje o cukrovarníckej kampani 2023/2024 a predchádzajúcich deviatich

Ukazovateľ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Zberová plocha cukr. repy (ha)	22 348	21 717	21 663	22 545	21 938	22 269	21 463	22 063	19 529	22 376
Počet pestovateľov	213	207	195	212	206	218	222	229	215	241
Priem. výmera na pestovateľa (ha)	104,90	104,86	111,09	106,34	106,5	102,15	100,3	96,34	90,83	92,85
Priem. úroda cukr. repy (t·ha ⁻¹)	77,76	57,24	71,21	55,82	60,83	56,52	61,75	62,63	55,76	67,31
Priem. úroda pol. cukru (t·ha ⁻¹)	11,99	9,26	10,89	9,15	9,36	8,64	8,92	10,83	8,90	10,05
Priem. úroda bieleho cukru (t·ha ⁻¹)	10,13	8,07	9,45	7,96	7,77	7,17	7,51	9,53	7,76	8,56
Výťažnosť cukru (%)	84,49	87,75	86,75	86,99	83,01	83,04	84,15	88,00	87,11	85,17
Spracovaná repa (t)	1 637 830	1 242 423	1 442 548	1 258 533	1 334 400	1 258 687	1 325 249	1 381 695	1 088 857	1 506 068
Priemerná cukornatosť (%)	15,40	16,19	16,36	16,39	15,38	15,28	14,45	17,29	15,97	14,93
Výroba cukru (t)	213 266	175 089	204 794	179 446	170 538	159 717	161 137	210 365	151 472	191 636
Výroba melasy (t)	64 249	46 687	49 615	46 709	46 025	56 333	48 214	50 769	41 564	51 709
Denná sprac. kapacita (t·d ⁻¹)	10 646	10 724	10 325	10 812	10 190	9 993	9 853	10 228	9 990	10 316
Doba trvania kampane (d)	179	128	150	128	121	131	118	132	109	146

Obr. 1. Zlá kvalita niektorých dodávok cukrovej repy (foto: Slovenské cukrovary)

postihnutých vyše 10 % výmery. V neskoršej fáze kampane, prakticky od začiatku novembra kampaň spomaľovali pomerne časté a intenzívne zrážky, ktoré okrem predĺženia vyorávok, komplikovali aj samotné spracovanie cukrovej repy z dôvodu jej minerálneho znečistenia (obr. 1.). Repu bolo taktiež náročné v týchto podmienkach skladovať, čo kládlo zvýšené nároky na organizáciu dodávok.

Počas kampane sa spracovalo v oboch cukrovaroch spolu 1 506 tis. t repy. Tá bola zozbieraná z plochy 22 376 ha. Priemerná úroda dosiahla $67,31 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1}$ a môžeme ju hodnotiť ako dobrú, vzhľadom k zložitým podmienkam hlavne v druhej polovici kampane je to uspokojujivý výsledok. Dosiahnutá priemerná spracovateľská cukornatosť bola na úrovni 14,93 % a v porovnaní s minulým rokom poklesla o vyše jedno percento. Celková produkcia cukru v kampani 2023/2024 tak dosiahla 191 636 t. Úroda polarizačného cukru bola $10,05 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1}$ a z nej vyplývajúca výroba bieleho cukru $8,56 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1}$. Priemerná denná spracovateľská kapacita cukrovarov na Slovensku dosiahla v uplynulej kampani úroveň 10 316 t, čo predstavuje mierne navýšenie oproti minulému roku. Celková výťažnosť cukru dosiahla 85,18 %.

Cukrovar Považský cukor, a. s., Trenčianska Teplá ukončil spracovanie repy 24. 1. 2024. Spracovanie v Slovenských cukrovaroch, s. r. o., Sereď bolo ukončené 7. 2. 2024. Cukrovarnícka kampaň 2023/2024 na Slovensku trvala 146 dní.

Radovan Roba
Slovenský cukrovarnícky spolok

Listová hnojiva snižujú vliv stresů

FOLIAR FERTILIZERS REDUCE STRESS IMPACT

Úspěšné pěstování cukrové řepy závisí na mnoha faktorech. Významný vliv mají půdní podmínky, průběh počasí a zdravotní stav rostlin. Negativnímu působení některých faktorů lze předcházet preventivní mimokořenovou výživou.

Cukrová řepa je obecně považována za celkem tolerantní plodinu ke stresu. Záleží však na vegetační fázi. Mladší rostliny jsou citlivější zejména při častějších výkyvech počasí, kdy je zpomalován růst listů i kořenů. V pozdějším období se rostliny sice lépe adaptují, ale starší listy rychleji stárnou a opadávají. Dochází k poklesu výnosu nebo obsahu cukru. Nepříznivé podmínky, s ohledem na dobu a intenzitu jejich trvání, mohou snížit výnos o 10–20 % a při přepočtu na cukernatosť i více.

Jelikož průběh počasí nelze spolehlivě předpovědět, je důležité preventivními agrotechnickými zásahy rostliny cukrové řepy co nejlépe připravit na méně příznivé období. Jedním z nejúčinnějších opatření je mimokořenová aplikace živin a stimulačních látek. Listová hnojiva z Lovochemie obsahují obě účinné složky.

Odolnost rostlin zvyšuje obsah bóru, který působí jako stavební součást buněčných stěn. Zde spojuje pektinová vlákna s ostatními polysacharidy. Tím se zvyšuje elasticita a celková pevnost pletiv. Bór také působí fyziologicky na transport sacharosy z listů do kořenů, čímž zlepšuje jejich růst a v pozdějších fázích zvyšuje akumulaci sacharosy v bulvách.

Huminové látky působí na vyšší produkci cukrů v rostlinách, optimalizují vodní režim, zvyšují aktivitu antioxidantních enzymů, čímž přispívají k vyšší toleranci cukrové řepy. Ideální kombinaci vysokého obsahu bóru a huminových látek nabízí listové hnojivo **BOROSAN Humine**. Jeho aplikaci doporučujeme jak v počátečních fázích růstu, tak během letního období, kdy se vlivem sucha a horka snižuje příjem B z půdy. Ve druhé polovině vegetace využijte hnojivo **LOVOHUMINE K**. Draslík urychluje transport sacharosy z listů do bulev. Součástí tohoto hnojiva je také síra (thiosíran), která zvyšuje odolnost cukrovky proti houbovým chorobám.

Na neutrálních a alkalických půdách doporučujeme také aplikaci hnojiva **MIKROKOMPLEX Cu-Mn-Zn**. Obsažené mikroprvky snižují působení stresu a zvyšují účinnost fotosyntézy.

Vyváženou listovou výživou během celé vegetace je možné zajistit hnojivem **LOVOFOS** (NPK + 1 % B + Cu, Fe, Mn, Mo, Zn + huminové látky).